

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Bakalářská práce

Vojtěch Kosář

Politická doktrína Tomia Okamury:

Analýza politického projevu

Political doctrine of Tomio Okamura:

Analysis of political speech

Praha 2019

Vedoucí práce: Mgr. Jiří Boháček, Dr.

Děkuji svému vedoucímu, panu doktorovi Jiřímu Boháčkovi, za trpělivost, neocenitelné rady a inspiraci při psaní bakalářské práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 8. května 2019

.....

Vojtěch Kosař

Klíčová slova (česky)

Ideologie, Populismus, Tomio Okamura, Hnutí SPD, Facebook, Analýza klíčových slov, Bezpečí, Spravedlnost, Odcizení, Politická doktrína

Klíčová slova (anglicky):

Ideology, Populism, Tomio Okamura, SPD Movement, Facebook, Key word analysis, Safety, Justice, Alienation, Political Doctrine

Abstrakt (česky)

Bakalářská práce se zabývá analýzou klíčových slov v projevu předsedy Hnutí SPD na sociální síti Facebook. Jako metoda je pro analýzu využita analýza klíčových slov, která jsou vybírána na základě vzájemného vztahu a obsahové analýzy. V práci je pojednáváno o základních okruzích těchto klíčových slov a na základě jejich interpretace je provedena klasifikace politické doktríny Tomia Okamury jako populistického. Doktrína je dále klasifikována z hlediska strategie, politického apelu a inkluзивity. Posléze se práce zabývá obecnou strukturou argumentace, konstrukcí světového názoru a tématy na jejichž základě probíhá komunikace s auditoriem. Základními hodnotami se ukazují především bezpečnost a spravedlnost, které mají navíc v podání Okamury v rámci projevu téměř stejnou funkci. Okamura na základě těchto hodnot konstruuje ideu nebezpečí, která pramení ze snahy elit ujmout se moci, tyto elity generují různá nebezpečí v podobě například imigrace, která je ale v rámci projevu zajímá pouze instrumentální roli.

Abstract (in English):

The bachelor thesis deals with the analysis of keywords in the speech of the chairman of the SPD Movement on the social network Facebook. As a method, the analysis of keywords is used for the analysis, which are selected based on the mutual relationship and content analysis. The thesis deals with the key areas of these keywords and based on their interpretation, the classification of the political doctrine of Tomia Okamura is made as populist. The doctrine is further classified in terms of strategy, political appeal and inclusiveness. Later, the thesis deals with the general structure of argumentation, the construction of the worldview and the topics on the basis of which communication with the auditorium takes place. The basic values promoted by the speech are security and justice, which, in the performance of Okamura, have almost the same function in the speech. Based on these values, Okamura constructs the idea of dangers that stem from the efforts of elites to take power, these elites generate various dangers in the form of, for example, immigration, which is however considered mostly to be an instrument of the elites.

Obsah

1. Úvod	8
2. Základní východiska	9
2.1. Obsah a Forma	9
2.2. Politický projev	10
2.3. Koncept populismu	11
2.4. Typologie populismu.....	12
2.5. Zkoumání populismu.....	14
3. Metodologie.....	15
3.1. Výběr materiálu pro analýzu	16
3.2. Předpoklady pro analýzu	16
3.3. Tvorba datového souboru.....	17
3.4. Práce s daty.....	17
4. Výsledky	18
4.1. Struktura příspěvků	18
4.2. Tomio Okamura a Hnutí SPD	18
4.3. Elity, sluníčkáři, neomarxisté a neziskovky	20
4.4. Evropská unie	21
4.5. Demokracie a Svoboda.....	22
4.6. Občané a lidé.....	23
4.7. Bezpečí a spravedlnost	24
4.8. Stát, národ a civilizace	25
4.9. Rodina, Morálka, Vlastenectví.....	26
4.10. Islám a terorismus.....	27

4.11.	Média a Výzkumné agentury.....	28
4.12.	Ostatní politické subjekty	30
5.	Diskuze	32
5.1.	Klasifikace doktríny Tomia Okamury jako populistické.....	33
5.2.	Struktura argumentace Tomia Okamury	35
5.3.	Srovnání s jinými populistickými subjekty v Evropě	37
6.	Závěr	39
7.	Seznam literatury:.....	41
8.	Příloha.....	44
8.1.	Tabulka četností výskytu klíčových slov	44

1. Úvod

Když v roce 2013 oznámil Tomio Okamura svojí ambici se svým hnutím Úsvit přímé demokracie kandidovat do poslanecké sněmovny, většina pozorovatelů byla příliš zaneprázdněna obskurním hudebním spotem, než aby dokázala brát tohoto japonsko-českého podnikatele vážně. Sázková kancelář Fortuna vypsala kurz na to, že se Okamurovi podaří do sněmovny probojovat dokonce na 1000:1. Jeden z mála lidí, kteří mu důvěřovali byl politolog z Univerzity Karlovy Martin Riegl. O pár měsíců později se již soudil se sázkovou kanceláří o 234.000 Kč.

Po nečekaném triumfu Okamuru ale nečekal velký úspěch, byl svržen vlastními členy a z hnutí dokonce vyloučen. V té době mu opět mnozí nedávali mnoho šancí, nicméně Okamura předvedl husarský kousek i na druhý pokus. V dalších parlamentních volbách, s nově založeným hnutím, skončil na těsném 4. místě, a to se ziskem téměř 11 %.

Tato práce si klade za cíl lépe porozumět principu, jakým se Okamura snaží působit na své voliče a jakým způsobem konstruuje obraz světa, který dokáže voličům připadat dostatečně přitažlivý proto, aby ho následovali i napříč kontroverzím, které se s jeho osobou pojí. Předmětem práce by tak měla být snaha o analýzu jeho politického projevu, snaha analyzovat klíčová slova v něm použitá a spolu s tím pokus o to rekonstruovat strukturu jeho argumentace, přetavené ve volební hlasy. Cílem práce bude tedy doktrínu Tomia Okamury klasifikovat z hlediska populismu, porovnat ji vůči jiným evropským populistickým subjektům a odpovědět na otázku, jak je strukturována argumentace v rámci tohoto souboru idejí a jakým způsobem se snaží působit na auditorium.

Na začátku úvah stojí předpoklad, že v projevu Tomia Okamury dochází k vyprazdňování a změně významu slov, která ale, byť pozměněna, tvoří i nadále konzistentní strukturu vzájemně se k sobě vztahujících pojmů. Ty lze posléze za pomoci analýzy klíčových slov logicky strukturovat a uspořádat do vzájemných vztahu, což napomůže jejich lepšímu pochopení a schopnosti dobrat se určitých implikací z toho pramenících.

2. Základní východiska

2.1. Obsah a Forma

Nejprve je potřeba seznámit se s obecnými skutečnostmi, z kterých tato práce vychází. Základní úvahou, se kterou je třeba čtenáře seznámit je v první řadě to, co se v této práci míní „formou“ a „obsahem“ slova. Jedná se o základní koncepci, kterou rozpracoval Petr Fidelius ve své práci *Řeč komunistické moci* (2002, která slouží jako jedno z hlavních východisek pro vědecký záměr této práce.

Formou je míněna formální struktura slova, tedy vlastně určitá skladba znaků v konkrétním pořadí, jako například *D-E-M-O-K-R-A-C-I-E*. Základní kvalitou *formy* je, že je společná všem uživatelům jazyka. To znamená, že téměř každý slovu určitým způsobem rozumí. Slovo má ale pro každého uživatele jazyka také svůj *obsah*. Tím je v tomto případě míněn určitý fenomén, který subjekt *formě* přiřazuje. Konkrétní *forma* je však přiřazena arbitrárně, tedy bez reálného vztahu k fenoménu jako takovému, zpravidla na základě společenského konsenzu (Saussure, 2007).

Dále je pro pochopení vhodné zde přiblížit také teorii Karla Poppera, který ve své knize *Objective Knowledge* (1979) rozpracoval koncepci *tří světů*. Popper rozlišuje světy na *1. svět* – fyzický, *2. svět* – subjektivní mysl a *3. svět* – teorii (zobecnění).

1. svět je fyzický svět ve své objektivní podstatě, ve kterém existují věci tzv. „an sich“ tedy jako *takové*. *2. svět* je svět každodennosti a prvotní interpretace skutečnosti. Je to svět, ve kterém se odehrává prvotní translace skutečnosti do mysli jednotlivce taková, jaká se zdá. *3. svět* je svět teorie, ten si tvoří jednotlivci na základě zkušeností, interpretace příčin a důsledků které působí v souvislosti s konkrétními fenomény.

Pro záměr této práce je užitečná Popperova koncepce přenosu významu mezi *2. a 3. světem*. V tomto přenosu totiž může dojít k chybě, kdy subjekt na základě okolností chybně zobecní určitý fakt a dojde k něčemu, co bychom mohli nazvat odchýlením obsahu od formy, tedy vzdálením se interpretace a podstaty fenoménu. Jelikož může dojít k odchýlení různými směry, vytváří se poté ve společnosti více *obsahů* pro jednu *formu*.

Tuto skutečnost lze například poměrně dobře ilustrovat na výše zmíněné formě *demokracie*. Lze předpokládat, že existuje něco jako idea demokracie v *1. světě*, tu individua určitým způsobem nahlíží skrz svoji bezprostřední zkušenost a následně fenomén interpretují. Rozdíly v přenosu

významu mezi světem 2 a 3, tedy pokusem o zobecnění, dochází k rozdílu ve vnímání *obsahu* této *formy*. Jeden subjekt může tak demokracii vnímat v současném populárním pojetí, tedy jako něco, co by politolog Fareed Zakaria označil jako „ústavní liberalismus“ (Constitutional liberalism). Podle Zakarii se jedná o tradici zakořeněnou v historii západního světa, která směřuje k ochraně individuální autonomie a důstojnosti proti útokům, ať už ze strany státu, církve nebo společnosti. (Zakaria, 1997) Na druhou stranu subjekt jiný může demokracii vnímat ve zcela odlišném významu, jako vládu lidu, respektive něco, co by Tocqueville označil jako „diktaturu většiny“ (Tocqueville, 2000), tedy systém, který opravňuje většinu, ve chvíli, kdy je ustavena, k absolutnímu prosazování svých vlastních zájmů.

Důležité je, si zde uvědomit, že je velmi obtížné a možná i nemožné nahlížet fenomény „an sich“ tedy jako sami o sobě, tak jak existují v *1. světě*. Každý kontakt s nimi je zprostředkován tím, jak se nám věci jeví ve *2. světě*, případně dokonce zpětně ovlivněn teorií ze *3. světa*, principem obdobným hermeneutickému kruhu (Gadamer,1972). Pokud se tedy touto problematikou zabýváme, je zcela zásadní si uvědomit, že lze jen velmi obtížně rozlišit mezi správnou a špatnou interpretací (transmisí), ba i mezi interpretací správnější a špatnější. Je tomu tak už minimálně proto, že určitým způsobem může být odchýlena většina interpretací, v některých případech potom dokonce všechny. Z tohoto důvodu se práce zabývá nikoli hodnocením jednotlivých interpretací fenoménů, ale spíše jejich mapováním, které má posloužit k jejich lepšímu pochopení.

2.2. Politický projev

V souvislosti s politickým projevem je také třeba pojednat o politickém jazyce jako takovém a jeho vztahu k politickému projevu, respektive k politickému textu.

Jazyk si lze v tomto kontextu představit jako uskupení jazykových prostředků spojených s určitou společenskou oblastí (vědecký jazyk, technický jazyk, právní jazyk atd.) Z tohoto hlediska je pak politický jazyk specifický, jelikož kombinuje prvky z ostatních jazyků v závislosti na tom, čeho se konkrétní projev týká (Bachem,1978). V tom je také politický jazyk podobný jazyku žurnalistickému, který funguje obdobně.

Další charakteristikou politického jazyka je jeho instrumentální role, respektive fakt, že politický jazyk je nástrojem jednání (zpravidla politika). Od žurnalistického jazyka ho odlišuje právě jeho ideologická funkce, tedy především funkce manipulační (persuasivní), přesvědčovací a propagandistická. (Boháček,1998). Cílem použití politického jazyka je tak většinou určitá změna

společenských vztahů a jejich přizpůsobení k představě producenta politického projevu. S trochou nadsázky lze potom říci, že se tak fakticky jedná o jakési zaklínadlo, které je pronášeno s konkrétním cílem v mysli a je-li proneseno to správné, dokáže tato formule měnit realitu ve prospěch člověka, který ho pronáší.

Další role, která lze jazyku přisoudit je tzv. role orientační. Politický jazyk především umožňuje strukturovat poměrně komplexní problémy a pomáhá k jejich zjednodušenému vnímání. Toho dociluje hojným využíváním metafor, případně klíčových slov, jejichž konkrétní význam není apriorně jasný. Jako příklad je možné uvést politické fráze, jako třeba „je potřeba zajistit důstojné stáří našim občanům“. Jedná se sice o výrok, který informuje auditorium o prioritách politika, případně jeho vůli potýkat se konkrétním problémem, nicméně konkrétní postup, který by vedl k naplnění této skutečnosti není obsažen. Jako další příklad lze uvést frázi „rozdrtit nepřítele“ nebo „zajistit blahobyť“ atd.

Je třeba také zmínit specifikum politického jazyka z pohledu auditoria. Každý jazyk má své specifické auditorium. Finanční jazyk tak oslovuje spíše bankéře, právní jazyk právníky atd. Politický jazyk je z tohoto hlediska specifický, jelikož oslovuje velice širokou skupinu lidí, a to zpravidla všechny členy politické organizace – nejčastěji občany státu.

Dále je třeba přiblížit koncepci politického projevu. Tím je v rámci této práce myšleno ucelené jazykové uskupení, které je vytvořeno s pomocí politického jazyka a následně napsáno či předneseno. (Boháček,1998)

2.3. Koncept populismu

Na začátek si nelze odpustit tzv. „klišé všech textů o populismu“, tedy alespoň zmínku o tom, že se jedná o „neobyčejně široký, a proto celkem nejasný pojem“ (Panizza,2005). Proto je třeba věnovat určitou pozornost i tomuto pojmu samotnému a představit si koncepci populismu, která je v této práci používána a v jakém vztahu je k němu předmět našeho šetření.

Jak podotkl Michal Kubát (2016), problém s tímto pojmem tkví z velké části v tom, že stejně jako jiné velice široké pojmy (Kubát uvádí například „Fašismus“ či „extrémismus“) je i populismus obvyklou součástí slovníku politiků a jiných veřejných činitelů, což činí pojem náchylným k mnohosti interpretace a dalšímu rozbředávání jeho významu. Navíc se zpravidla pojem objevuje s negativní až pejorativní konotací, což jeho význam dále zamlžuje. V akademické obci lze

populismus považovat za konfliktní téma nebo alespoň téma ohledně kterého neplatí ani zdánlivý konsenzus. Diskuze se vede nejenom ohledně toho, co to populismus vlastně je, ale také o tom, jak ho zkoumat, případně jaký je jeho vztah k demokracii.

Jedna z nejvíce rozšířených koncepcí je chápání populismu, jako ideologie, jejíž ústřední linka je vedena mezi *lidem* a *elitami* (respektive systémem který mají reprezentovat). V takovém pojetí by se populistické strany daly shrnout slovy Paula Taggarta (1996) „of the people, but not of the system“. V rámci tohoto pojetí na jedné straně stojí *lid*, který reprezentuje čistou, nezkaženou, ve skrze pozitivní entitu, jejíž suverenita, pokojný a spokojený život je podrýván *elitami*, které reprezentují zkaženost systému a je jim přisouzena, z rozličných důvodů od konspirace po neschopnost, vina za neutěšenou situaci, v které se lid nachází.

Koncepce populismu jako „úplné ideologie“ však bývá často kritizována především v souvislosti s šířkou pojmu ideologie. Pokud chápeme ideologii jako systém sociálních a politických idejí, které vytváří určitý světový názor (world-view) a s ním i vizi ideální budoucnosti, bylo by jen obtížně možné do něj většinu hnutí zařadit, případně vytvořit nějakou obecnou definici. Hlavní problém tkví především v tom, že populistická hnutí nejsou často schopna (případně o to ani neusilují) představit komplexní vizi organizace celé společnosti (Kubát,2016). Místo toho se hnutí staví pouze do role jakéhosi emancipačního mechanismu, který má napravit pokřivenou povahu současného politického ustanovení. Někteří autoři z tohoto důvodu označení ideologie zavrhnou a namísto toho doporučují alternativní označení jako „politická doktrína“ či „politický program“. Označení „doktrína“ bude využíváno i v rámci této práce.

V souvislosti s tím se rozvíjí chápání populismu jako způsobu komunikace, či politické strategie. Obdobné úvahy významným způsobem rozpracoval Kurt Weyland. Ten představuje populismus jako způsob, kterým je dobývána moc a také styl, jakým je posléze vykonávána.

2.4. Typologie populismu

Vzhledem k pouze velmi obtížnému ustanovení teoretického konceptu populismu, je velká část vědeckého úsilí směřována ke konkrétním případům výskytu populistických hnutí. Analýzou jednotlivých případů napříč časem vznikla vcelku pestrá typologie populistických hnutí.

Populismus je možné dělit podle mnoha kritérií, která se často vzájemně překrývají. Pro účely této práce je dostačující představit si především některá vybraná dělení, která jsou relevantní pro historicko-geografický kontext, kterým se práce zabývá.

První možností, jak k problematice typologizace populismu přistoupit je z hlediska politického stylu či strategie. Z tohoto pohledu lze populismus dělit na *populismus protestu* a *populismus identity*. Aktéři *populismu protestu* problematizují nejen politický rozměr vztahu Lid-Elity ale také jiné rozměry jako je rozměr sociální, ekonomický či kulturní. Současné uspořádání se jeví jako „špatné“ nebo „zkažené“ a jediná šance na záchranu tkví v možnosti vrátit moc do rukou lidu. Naopak v případě *populismu identity* je problematizována především rovina národní, případně etnická. Takové úvahy z pravidla předpokládají souvislost mezi příslušností k národnostní či etnické skupině a výskytem dalších přidružených znaků. Tyto znaky jsou pozitivní pro příslušníky cílové skupiny a negativní pro skupiny, které skupinu cílovou ohrožují, zpravidla cizinci, či skupiny propagující alternativní způsoby života. V tomto případě je *Elitám* zpravidla přisouzena role zrádců *Lidu* a jeho zaprodání či vydání napospas nepříteli. (Taguieff,1995).

Další možnost představuje dělení dle cíle politické mobilizace populistického subjektu, tedy na populismus levicový a pravicový. Dělení je obdobné jako u dělení dle stylu/strategie, kdy u levicových populistických subjektů obecně převládá důraz na témata sociálně ekonomická, naopak u subjektů pravicových lze pozorovat silnější akcent zaměřený vůči různým institucím a jejich představitelům, kteří mají reprezentovat „špatné“ hodnoty. Ti jsou často označeni za zrádce či zaprodance, což často opět souvisí s otázkou národa či způsobu života, který je často prezentován jako hodnota *an sich* a jakoby v ohrožení. (Mudde, 2007).

Populismus je také možné dělit na inklusivní a exklusivní. Inkuzivní přístup se většinou zaštiťuje lidem jako takovým a vyzývá ke spojování proti elitám. Exklusivní populismus naopak z lidu vyčleňuje některé skupiny obyvatel, například různé menšiny ať už etnické, národnostní, sexuální nebo jiné. (Mudde, 2013)

Z českého prostředí je také možno zmínit zajímavé dělení z hlediska politického apelu, tedy na populistické subjekty politicky výlučné a nevýlučné. (Havlík, 2012). Výlučné politické strany konstruují svou argumentaci pouze na populistickém apelu, kdežto v porovnání s tím strany nevýlučné mohou populistický apel kombinovat i s apelem jiným.

2.5. Zkoumání populismu

Jak bylo již výše zmíněno, problém vážící se s fenoménem populismu je především jeho problematické vztahování ke konkrétním hnutím. Někdy se dokonce hovoří o tom, že tento pojem je jakousi botou, pro kterou ale nelze nalézt nohu (Canovan, 1981). Při přístupu tak je třeba zajmout určité východisko, na základě kterého lze v podstatě většinu prací rozřadit do tří skupin.

Za první druh přístupu lze považovat „Empirické generalizace“, které hledají společné znaky mezi populistickými hnutími a na základě toho konstruují jejich typologie. Druhý přístup zaujímají práce, které se zabývají „historizujícím vysvětlením“ populismu, tím že ho kladou do kontextu historických událostí či socio-ekonomické situace. Třetí přístup spočívá v „symptomatické interpretaci“, tedy v kombinaci výše zmíněných dvou přístupů, vycházející z předpokladu jakési podstaty populismu v podobě dichotomického vztahu entit *lidu* a *elit*. (Panizza, 2005)

Tato práce zaujímá právě třetí zmíněný přístup, kdy se snaží o zařazení hnutí jak z hlediska typologie, tak z hlediska širšího společenského kontextu v souvislosti se socio-ekonomickou situací v některých vrstvách společnosti.

3. Metodologie

Obecně lze z hlediska analýzy politického projevu hovořit o několika základních přístupech. Jiří Boháček (1998), odkazující se na Rolfa Bachema (1978), uvádí pět základních možností přístupu:

- 1) klasický pragmatický přístup
- 2) teorie mluvních aktů (speech acts)
- 3) obsahová analýza
- 4) lexikálně-sémantická analýza
- 5) analýza afektivně-evaluativních komentářů sociálně-politických pojmů

Klasický pragmatický přístup spočívá v běžném čtení textu, které je interpretováno v souladu s tím, jak ho producent komunikuje. Jedná se o způsob, jakým zpracováváme každodenní informace bez hlubšího metodologického odstupu.

Teorie mluvních aktů se zaměřuje především na mluvní úmysl producenta projevu a jeho vliv (případně zamýšlený vliv) na auditorium. Do této kategorie také spadá sledování volby mluvních prostředků, jejichž používání má konstruovat určitý obraz situace ve vědomí auditoria.

Obsahová analýza se zabývá především kvantifikací určitých jevů v projevu a souvislostí mezi nimi při jejich používání. Pracuje tak s určitými „symptomatickými indikátory“ (Boháček, 1998) a jejich vyhledáváním ve výrazech a v souvislosti s jejich výskytem poté provádí interpretaci.

Lexikálně-sémantická analýza se zabývá analýzou významu klíčových slov a jejich růzností. Pracuje také s jevy jako je synonymie (stejnost významu) či polysémie (mnohost významu).

Poslední zmíněnou kategorií je *analýza afektivně-evaluativních komentářů sociálně-politických pojmů*. Tato analýza se zabývá především konotacemi a hodnoceními spjatými z hlediska příjemce textu. Předmětem se jí tak stává zkoumání subjektivní a intersubjektivní úrovně projevu. Do této skupiny spadá také analýza metaforických prostředků.

Jako metoda pro tuto práci byla zvolena analýza klíčových slov, především vzhledem k zvolenému materiálu pro analýzu. V případě, že se jedná o předem připravenou oficiální komunikaci, připadá v úvahu právě tato metoda, jelikož v rámci předem připraveného projevu je třeba porozumět především klíčovým slovům, jejichž obsah může být v celkovém kontextu projevu jiný, než jak ho chápeme v rámci pragmatického přístupu.

3.1. Výběr materiálu pro analýzu

Jako materiál pro analýzu byly vybrány příspěvky na stránce Tomio Okamura – SPD. Jedná se o oficiální, ověřenou osobní stránku Tomia Okamury, která je ale výrazně populárnější, než stránka hnutí SPD (235.000 sledujících oproti necelým 35.000). Lze se tak domnívat, že nejen že se tedy jedná o oficiální zdroj politických projevů, ale také lze předpokládat, že zde bude zveřejňována doktrína odpovídající i celkovému směřování hnutí SPD. Jinými slovy, byť uvnitř SPD mohou být zastoupeny různé názorové skupiny, předpokládáme, že komunikace vůči auditoriu je v tomto smyslu harmonizována a že doktrína Tomia Okamury je tedy shodná s oficiálním směřováním SPD.

Materiál byl zvolen především s ohledem na význam Tomia Okamury jako tuzemského politika, který dokázal 2x s novým hnutím uspět napoprvé ve volbách, z toho v tomto případě i přesáhnout hranici 10 %, tudíž lze předpokládat, že jeho doktrína má v rámci společnosti určitou relevanci a odezvu.

Analýza komunikace na Facebookové stránce byla zvolena především proto, že lze předpokládat, že se jedná o oficiální komunikaci, která je pečlivě strukturována a jejímž cílem je především ovlivnit, respektive upevnit ideologický obraz na straně auditoria, podobně jako například úvodníky Rudého Práva, které se staly předmětem pro analýzu klíčových slov v práci *Řeč komunistické moci* (Fidelius,2002).

3.2. Předpoklady pro analýzu

K celému projevu přistupuji především z pohledu jeho tvůrce (producenta). Předpokládám, že jeho cíl je především snaha o přijetí jeho projevu auditoriem, tedy o vytvoření, případně upevnění, ideologického obrazu skutečnosti právě ve členech auditoria. Nezkoumáme tak přímo vliv tohoto projevu při působení na auditorium, ale spíše způsob, jakým se snaží působit, jaké skutečnosti akcentuje a jak je argumentace a její klíčové pojmy strukturovány.

Jak bylo již zmíněno výše, v práci pracuji především s *analýzou klíčových slov*. V souvislosti s tím bych pojem rád představil. Klíčová slova jsou hlavní jádrové pojmy (Boháček,1998), mají symbolické funkce a slouží jako „axiomy ideologie“, respektive politické doktríny. Tyto základní Klíčová slova jsou využívána jako kvalitativní znaky, které nám pomáhají lépe porozumět a následně také interpretovat text.

3.3. Tvorba datového souboru

Datový soubor byl vytvořen z příspěvků na oficiálním facebookovém profilu Tomia Okamury *Tomio Okamura – SPD*. Příspěvky byly postupně zanášeny do programu Microsoft Office Excel spolu s datem jejich publikace na sociální síti. Celkem takto bylo zpracováno 830 příspěvků v období od 1. 3. 2018 do 4. 4. 2019, což představuje přibližně 1126 normostran zpracovaného textu.

V pozdějších fázích tvorby datového souboru se ukázala tato metoda konstrukce datového souboru jako ne zcela ideální, vzhledem k tomu, že cca od 500. příspěvku přestával prohlížeč optimálně fungovat. Fungoval velice zpomaleně a nahodile kolaboval, což představovalo relativně velkou časovou zátěž především proto, že sociální síť Facebook neumožňuje nějakým způsobem příspěvky filtrovat a je tak vždy potřeba se tzv. „proklikat“ vždy až k poslednímu příspěvku, což samo o sobě představuje relativně výraznou časovou zátěž. Domnívám se tedy, že při dalším obdobném výzkumu by bylo vhodnější použít nějakou jinou metodu, například v podobě specializovaného softwaru.

3.4. Práce s daty

Po sestavení byla data zpracována pomocí programu *MAXQDA Analytics Pro 2018*, který umožnil jejich kvantitativní analýzu (frekvence slov, slovní spojení a zpracování slovních vazeb), na jejímž základě byla identifikována klíčová slova.

Identifikace klíčových slov probíhala pomocí obsahové analýzy jednotlivých slov a slovních spojení, kdy předmětem zájmu byla zprvu především často se objevující slova. Jejich zkoumáním posléze vycházela na povrch celková struktura provázaných klíčových pojmů, které spolu vzájemně souvisí, doplňují se a společně tvoří kostru pro celou doktrínu zkoumaného subjektu.

Vyvstanuvší klíčová slova byla pomocí softwaru zkoumána především pomocí funkce tvorby interaktivního stromu slov (Interactive word tree). Tato funkce softwaru *MAXQDA Analytics Pro 2018* umožňuje zobrazovat slova v kontextu v jakém jsou nejčastěji používána. Tato slova byla následně na základě porovnání různých kontextů, v kterých se objevila, interpretována.

4. Výsledky

Výsledky práce lze rozdělit do několika kategorií, které zpravidla sdružují několik klíčových slov, které se vzájemně doplňují, či spolu jiným způsobem souvisí. Vznikly tedy určité „zájmové okruhy“ kterých se Tomio Okamura ve svých projevech dotýká. V textu se často objevují citace. Jedná se (pokud není uvedeno jinak) o konkrétní výňatky z projevu Tomia Okamury, které mají za cíl lépe osvětlit způsob jeho argumentace. Dříve než se pustím do konkrétních závěrů, bych také ještě rád krátce pojednal o struktuře příspěvků na facebookovém stránce Tomia Okamury.

4.1. Struktura příspěvků

Z hlediska použitého materiálu lze konstatovat, že Tomio Okamura je na sociálních sítích velice aktivní. Až na výjimky přidává několik příspěvků denně, a to velice systematicky, zpravidla ráno, v poledne a večer. Tyto příspěvky lze rozdělit do tří kategorií. První kategorií jsou příspěvky týkající se samotného Tomia Okamury, například jeho setkání s voliči. Takové příspěvky jsou typicky velmi krátké a zabývají se pouze popisem situace. Takové příspěvky bývají doprovázeny nějakou fotkou akce nebo fotkou politika.

Druhá kategorie jsou příspěvky reagující na nějakou konkrétní událost. Tyto příspěvky jsou zpravidla delší, persuasivní role v nich je lépe znatelná. Jedná se například o komentáře k vystoupení jiných politiků nebo konkrétních zpráv v médiích, jako jsou například teroristické útoky a podobně. Tyto příspěvky bývají doprovázeny ilustračním obrázkem (jako například rozlícený dav muslimů) nebo odkazem na konkrétní článek či vystoupení, kterého se stát' týká.

Třetí kategorie by se dala označit jako „indoktrinační“ příspěvky, které zpravidla bývají velmi obsáhlé, občas doprovázeny videem politika objasňující konkrétní problematiku, o které se pojednává v příspěvku.

4.2. Tomio Okamura a Hnutí SPD

Forma *Tomio Okamura* se v textu objevuje zřídka, nejčastěji v souvislosti s jinými politiky jako Matteo Salvini (často označován za přítele), Marie Le Pen nebo Gerth Wilders. Objevuje se (zde?) tedy jako člověk, který jedná s významnými politiky a má kontakty po celé Evropě.

Pro tento okruh je ale mnohem zásadnější forma *já*, neboť předpokládáme, že se jedná o osobní profil pana Okamury, tedy že na něj přispívá on sám nebo alespoň že je vše na profilu publikováno jeho jménem.

V souvislosti s formou *já* se objevují vazby na podnikatelské zkušenosti a jeho odbornost na problematiku cestovního ruchu. Dále se tato forma objevuje často v souvislosti s navrhovanými zákony nebo konkrétními nápady na změny legislativy. V nevyjádřené podobě pak také často v souvislosti s příspěvky ze soukromí či příspěvky souvisejícími se setkáváním se s voliči a příznivci.

V jeho projevu je mnohem častější forma plurálu, tedy forma *my*. Ta zahrnuje členy SPD, jak je patrné z jejího blízkého vztahu k formě *SPD*. Je tak konstruovaná jakási implicitní jednotka názorů, jelikož Okamura často hovoří o tom co *my* v *SPD* říkají, dělají, chtějí nebo odmítají.

Obecně tak lze říci, že z hlediska významu své osobnosti se Tomio Okamura explicitně neprofiluje jako „spasitel“ lidu, tuto roli většinou klade ve svém projevu na některého z vůdců větších evropských hnutí. Svoji roli představuje jako roli instrumentální, jakousi prodlouženou ruku lidu, která je ale ostrakizována ze stran medií i jiných politických uskupení, což znemožňuje patřičnou realizaci jeho záměrů. Zároveň ale také hovoří za členy SPD a oznamuje nejen to, co by měli ale i to co dělají.

Obsah Formy *Hnutí SPD* lze považovat za relativně konkrétní. V projevech je představováno jako „jediná politická síla“ či „jediná relevantní politická síla“, která je v opozici proti *globalistům* (viz či jiným nepřátelům a společně s dalšími „evropskými vlasteneckými stranami“ proti nim brání celou Evropu.

Hnutí SPD potom Okamura na obecné bázi definuje veskrze negativně, tedy jako reakční sílu působící proti migraci a snahám elit o v první řadě islamizaci evropského kontinentu a následné rozpuštění národních států ve prospěch „multikulturního megastátu“. Jako zásadní téma hnutí lze tedy označit snahu o zachování suverenity. Okamura také hovoří o tom, že se hnutí vymyká typickému „pravolevému“ rozdělení. Ve svém příspěvku uvádí:

„...že by SPD byla „ultrapraviceová“ nebo podle hrdých pravičáků „levicová“? Nesmysl. V SPD jsou bývalí členové ODS, ČSSD, ANO a dalších stran. Společný jim je odpor proti globální moci nadnárodních společností.“

O hnutí SPD je velice často hovořeno jako o *našem* hnutí, které je ale portréto这件 jako osamocené v rámci země, bez spojenců, které je naopak cílem médií, která se ho snaží zdiskreditovat. Členové hnutí jsou zmiňováni jako lidé, kteří mají právo podávat návrhy orgánům hnutí a mohou kandidovat na funkce. Výjimku tvoří dva lidé, a to Radim Fiala a Ivan David, kteří by na základě této analýzy měli patřit k významnějším členům SPD, jelikož jsou často zmiňováni v této souvislosti. Zajímavostí také je, že jsou vždy zmiňováni i se svými tituly.

4.3. Elity, sluníčkáři, neomarxisté a neziskovky

Pro patřičné uvedení tohoto okruhu je třeba rozlišit v projevu Tomia Okamury *nebezpečí a nepřátelé*. Ti praví nepřátelé jsou pro Okamuru a *hnutí SPD* již výše zmínění *Globalisté*, ale především také *elity, sluníčkáři, neomarxisté a neziskovky*.

Globalisté jsou v projevu Tomia Okamury označováni jako „projektanti nových říší“. Ti se snaží národní státy „rozpustit v multikulturním megastátu“ a tím je připravit o svou suverenitu a uplatňovat nad nimi svou moc. To z hlediska Okamury generuje celou řadu nebezpečí jako například možnost války, proti které se SPD staví do opozice nebo nebezpečí v podobě migrantských vln, které slouží jako nástroj těchto globalistů pro realizaci svého plánu a oslabení či zničení národních států. Globalisté kontrolují *Evropskou unii*, ale jsou zastoupeni i mezi politiky ve Velké Británii, v tom případě jsou rovnou označeni za zrádce. Globalisté jsou podle Okamury ale také v České republice, a to z velké míry zastoupeni v ČSSD (viz okruh Ostatní politické subjekty).

V případě *elit* se jedná především o ohrožení pro demokracii. Tyto elity se v projevu Tomia Okamury objevují často v uvozovkách, jedná se tedy zpravidla o elity falešné. Ty potom mohou být *politické, evropské, samozvané* nebo dokonce *neomarxistické*. Elity obecně mají diametrálně odlišné zájmy oproti *slušným lidem*. Přesto, že jsou v menšině se ale díky svému výsadnímu postavení snaží tyto zájmy bez ohledu naplňovat a neváhali pro to „opustit zásadní principy demokracie“. Opuštění demokracie pro Okamuru představuje „útlak“ a on vyzývá k „boji za svobodu“. Hlavním stavebním kamenem každého *národa* je podle Okamury především *morálka a rodina*. Elity to vědí, a proto se údajně snaží tyto pilíře destabilizovat pomocí na jedné straně islámských a na straně druhé liberálních hodnot.

Další ze zneprátených skupin jsou *sluníčkáři*, kteří jsou s elitami jedna ruka. Sluníčkáři oproti elitám ale jednají zpravidla z pomatení. Často se k nim Okamura vztahuje jako k *islamofilům* či

neomarxistům. Výjimkou jsou *Sluníčkáři*, kteří pracují v *Neziskovkách* (viz níže). *Sluníčkáři* obecně se vyznačují notnou dávkou pokrytectví především proto, že kritizují *Hnutí SPD* jako netolerantní, ale Okamura často poukazuje na to, že netolerantní jsou spíše tito *Sluníčkáři* tím, že nechtějí uznávat cizí názory a místo toho označují své oponenty za „fašisty, rasisty či homofoby“.

Problematické z hlediska Tomia Okamury jsou také *neziskovky*. K těm se pojí přídavná jména jako *politické, parazitní či neomarxistické*. *Neziskovky* vykonávají všemožné funkce, které jsou ale vesměs zbytečné nebo přímo škodlivé. *Neziskovky* jsou buď podporovány ze zahraničí a tím pádem jsou nástrojem *Globalistů* nebo ze státních zdrojů a v takovém případě se jedná o neopodstatněné výdaje, které by se měly použít spíše na podporu *slušných lidí*.

Peníze navíc by se měly využít na podporu občanů, nesmí se ale jednat o tzv. *nepřizpůsobivé*, což jsou „občané, kteří nepracovali, a to přesto že dlouhodobě pracovat mohou“. To je také jedna ze skupin, které představují ne tolik nebezpečí, ale spíše zátěž pro *slušné lidi*, kteří by prostředky na „neadresné dávky“ dokázali jistě využít mnohem lépe.

4.4. Evropská unie

Výše zmíněná Evropská unie je pochopitelně jedním z Okamurových klíčových pojmů. Jak bylo již řečeno výše, jedná se z jeho pohledu o politický projekt *evropských elit* jejichž cílem je „rozpustit národní stát ve prospěch multikulturního megastátu“ a uzurpovat jejich suverenitu. Jediným přípustným řešením je podle Okamury odchod z ní či její rozpuštění. Za vinu jí dává především to, že „podporuje politiku masové migrace“ ale také to, že zdevastovala tuzemské zemědělství a že silné západní státy profitují ze společného trhu více.

Co se týče personální odpovědnosti, hlavní vinu na celé věci nese německá kancléřka Merkelová, francouzský prezident Macron a předseda Evropské komise Junker, jejichž vláda je podle Okamury „Totalitní centralistická bruselská diktatura“ která dle jeho slov „ovlivňuje až 85 % tuzemských zákonů“.

V Okamurově projevu je s tématem *Evropské unie* silně spjata také osoba George Sorose, jež pro Okamuru reprezentuje proradné *evropské elity*, které mají za cíl Evropu rozvrátit skrz podporu *neziskovek a imigračních vln*. Součástí kritického diskurzu mířeného proti Sorosovi je také předpoklad, že své bohatství nabyl neopodstatněně a že spolupracuje s nejrůznějšími médii. Za

příklad je pak dáván maďarský prezident Viktor Orbán, který má Sorose také za hlavního nepřítele. (New American, 2017)

4.5. Demokracie a Svoboda

Nejprve bych začal pojmem *demokracie*. V Okamurově pojetí je demokracie převážně dvojitá, a to *přímá demokracie* a *liberální demokracie*.

Přímá demokracie je jakýsi ideální typ demokracie, který se Okamura spolu s hnutím SPD snaží ustanovit. Jedná se především o dva pilíře, a to možnost vyvolat všeobecné referendum a přímou odvolatelnost politiků. To je dle Okamury v přesném protikladu tomu, o co usilují *neomarxistické elity*. Navíc je dle něho právě *přímá demokracie* v protikladu proti fašismu a nelze tak za fašistické *hnutí SPD* označit.

Dále v rámci tohoto diskurzu existuje také pojem *liberální demokracie*. Jedná se o jakousi karikaturu demokracie, jíž se ohánějí *západní elity*. Okamura píše „...ve jménu tzv. *liberální demokracie* ovládly „západ“ totalitní ideologie *multikulturalismu, politické korektnosti a genderismu*. Ve jménu totalitní demokracie jsou kritici Evropské unie a migrace nazýváni populisty, extremisty nebo rovnou nacisty. Ve jménu migrace byly prosazovány migrační kvóty. (...) Ve jménu liberální demokracie jsou potlačovány národní státy ve prospěch direktiv z Bruselu.“ *Liberální demokracii* lze tedy v rámci projevu Okamury považovat za politickou doktrínu směřující k integraci národních států na úkor jejich suverenity.

Svoboda se v projevu Tomia Okamury nevztahuje ani tak k jedinci, jako to bývá u ostatních tzv. „liberálních“ politických stran, ale spíše k pojmům *národ* a *názor*.

Svoboda národa je v projevu Tomia Okamury synonymem pro *suverenitu národa*. Tu jsme z jeho pohledu ztratili ve chvíli, kdy jsme začali přijímat *direktivy z Bruselu* – tedy nařízení *Evropské unie*. Okamura v tom vidí „zpochybnění nejzákladnějšího principu“, tedy toho, že pánem v zemi je lid oné země a má tak výsadní právo na rozhodování.

Svoboda slova je naopak označována za základní svobodu. *Svoboda slova* je z pohledu Okamury možnost říkat cokoli, a to pouze s jediným omezením a to, že by to neměla být „svoboda lhát“. Z jeho pohledu je *svoboda slova* v současné době napadána hned dvakrát, a to tedy tak, že některým názorovým proudům je *médii* křivděno, jelikož nedostávají dostatečný prostor pro vyjádření svého názoru. To bývá často označováno jako *Cenzura*, tedy v podání Okamury,

neposkytování patřičného prostoru. Okamura také kritizuje snahu regulovat tzv. *fake news*, jelikož se dle něho jedná právě o cenzuru a tedy o útok na svobodu slova. Podruhé je svobodě slova škozeno, jelikož jsou tyto ostrakizované názorové tábory dodatečně očerňovány právě ze strany *médií*.

4.6. Občané a lidé

V této podkapitole si představíme klíčové formy *lid*, *lidé*, *člověk a občan* a spolu s nimi některá přídavná jména, která dále modifikují obsah těchto forem.

Lid je v podání Okamury jakousi entitou, která je v základním rozporu proti *elitám*. *Lid* se proti nim „mobilizuje“, „nechce plnit jejich příkazy“, „staví se proti jejich diktátu“ a podobně. Zároveň je lid prezentován jako jediná legitimní entita, již je právo se realizovat odcizováno právě ze strany *globalistů*. V projevu se také objevují různé typy lidu jako je například italský lid, židovský lid, francouzský lid a *naš lid*. Lid tedy představuje z pravidla osoby jedné národnosti se společným cílem.

Forma *lidé* se objevuje také často, nicméně v odlišném kontextu. Nejčastěji je doprovázena adjektivem *slušní*. Pokud Okamura hovoří o *slušných lidech* hovoří o lidech, které SPD brání a za které bojuje. Takoví lidé si dle Okamury „zaslouží“ především více *bezpečí a spravedlnosti*. V rámci Okamurova diskurzu existují také *lidé* bez adjektiva, případně spojení se zájmenem *tito*. *Tito lidé* v projevu naopak hrají většinou roli nepřátel. *Tito lidé* „chtějí vládnout Evropě“, „bojují proti demokracii“ a k tomu „neustále fašisticky útočí na členy SPD“ za to, že mají jiné názory než oni. Lze tedy pozorovat narativ, který předpokládá, že jednak kdo je *slušný člověk*, toho SPD brání a prosazuje jeho práva, ale také zároveň SPD podporuje. Zbytek lidí se poté ujímá role oponentů.

Podobné rozdělení lze pozorovat i u formy *člověk*. *Člověk* zaujímá tři hlavní role odlišené adjektivy. V první řadě se jedná o *slušného člověka*. *Slušný člověk* je v projevu Tomia Okamury osoba, která se chová v souladu s hodnotami Hnutí SPD, případně s nimi souzní. *Běžný člověk* představuje pro změnu vždy oběť nějaké zvláště elit. Představuje někoho, kdo se nemůže bránit, případně kdo je jednáním elit významně postižen a za koho je třeba se postavit. Do třetice se v projevu objevuje *člověk* bez adjektiva (*tento člověk, takový člověk*). Podobně jako v případě lidu, tento člověk zastává zpravidla negativní role. O *takovém člověku* se Okamura často vyjadřuje tak, že by měl být uvězněn nebo dokonce dostat trest smrti. U spojení *tento člověk* se pak zpravidla

jedná o osobu, která je z hlediska Okamury nějak morálně poznamenána, například spoluprací s komunistickým režimem, či se jedná o „usvědčeného lháře“.

Poslední formou, kterou se v tomto okruhu budeme zabývat je forma *občan*. *Občan* je v podání Tomia Okamury forma používaná často v kontextu nějaké intelektuální výzvy. *Občan* jako by byl intelektuálně povznesený *člověk*. Souvisí to s tím, že občan se často objevuje v kontextu toho, co ví, je ochoten nebo není ochoten přijmout. Často také souvisí s tím, na co má takový *občan* či *občané právo* a je tak demonstrováno, jak je toto právo okleštěno v důsledku působení *elit*. Z hlediska práv občana je zásadní „právo vědět“ a „právo bránit se“, kterému je v projevu Tomia Okamury věnováno nejvíce prostoru. Občan by také měl mít možnost rozhodovat o veřejných věcech, ale tato možnost je z hlediska Okamury okleštěna právě působením elit a je jeho cílem (potažmo cílem hnutí SPD) tuto možnost ustanovit. V projevu se také klade důraz na to, že *občané* jsou vždy *občany* národních států, nikdy *evropské unie* atd.

4.7. Bezpečí a spravedlnost

Bezpečí a spravedlnost lze považovat za hlavní hodnoty v rámci doktríny Tomia Okamury. Oba pojmy nejsou zpravidla bližší definované, proto je třeba si pomoci i protiklady jako je *nebezpečí* či *nespravedlnost*.

Bezpečí představuje v rámci Okamurova diskurzu především situaci, kdy jsou eliminovány zdroje *nebezpečí*. Mezi zdroje *nebezpečí* lze počítat především *islám* a s ním související Okamurou předpokládané patologické jevy, jako například *džihád*, *rozmach práva šaría* nebo *terorismus*. *Nebezpečí* také představuje válka, která může v Evropě vypuknout v důsledku napětí mezi evropskými státy nebo také *totalitarismus*, který především spočívá v evropském centralismu a který je *nebezpečím* především pro suverenitu státu. Na základě toho lze rozlišit dvojí kontext ve kterém se slovo *bezpečí* (potažmo *nebezpečí*) objevuje. V první řadě se jedná o bezprostřední *bezpečí občana*, například v místě jeho bydliště. V druhém kontextu lze hovořit o *bezpečí* z hlediska národního státu. V rámci textu je patrná snaha o syntézu těchto dvou druhů *nebezpečí*, kdy je snaha klást ohrožení národa do souvislosti s bezprostředním ohrožením jedince například: přijetí migračních kvót bude mít za následek vzrůstající vliv islámu v okolí bydliště jednotlivce (například v podobě muezzinů svolávající muslimy na modlitbu).

Spravedlnost je v projevu Tomia Okamury používána velice vágně. Dokonce se setkáváme s obraty jako „právo na spravedlnost“, což by se pravděpodobně dalo z lingvistického hlediska

považovat za pleonasmus. Podle Okamury je součástí *spravedlnosti* tedy především schopnost *státu* právo vymáhat a dobírat se tak *spravedlnosti*. To v praxi klade právo a spravedlnost na jednu rovinu. Dále se ale *spravedlnost* (potažmo *nespravedlnost*) objevuje v kontextu konkrétních situací. Okamura například uvádí:

„Podle nás je nespravedlivé, že rodiče s dětmi, kteří si odtrhávají od úst, by měli dotovat ty, kteří si bez dětí žijí lépe.“

Setkáme se ale i s „*nespravedlivými* sankcemi proti Maďarsku“, které se vzpírá Evropské unii. *Spravedlnost* se také váže k diskuzi o exekucích a přiměřenosti dluhů, které je také jedno z Okamurových témat. Obecně tedy lze říci, že *spravedlnost* je v Okamurově podání pojednávána výhradně jako tzv. retributivní spravedlnost, která spočívá především v ustanovení přiměřených trestů a odměn v souladu s danými hodnotami (Lipke,2019).

4.8. Stát, národ a civilizace

Z hlediska těchto klíčových slov se nám objevuje více slovních clusterů v různém významu. První z nich je *národní stát*, o kterém je často hovořeno jako o ideálu, který byl již v historii ustanoven (například legionáři nebo Tomášem Garrigueem Masarykem) a který se *Hnutí SPD* snaží zachovat i přesto, že se *globalisté* a *elity* snaží toto ustanovení destabilizovat. Okamura říká:

„...jde o to že většina, která svůj stát vybuodovala, má také svoje práva. Má právo na svůj domov, jako svoji vlast, jako svoji zemi. Je to konstatování holého faktu.“

Problematiku udržení státu pak staví Okamura rovnou do samotné roviny „přežití“.

Stát by také dle Okamury měl být především *efektivní*. *Efektivní stát* je poté ten, který „nezasahuje lidem příliš do života“ a „slouží občanům“. Toho se má dosahovat především „snižováním byrokracie“. Dále by měl ideální *stát* „skutečně hájit zájmy občanů“, což implikuje, že současný stát sice hájí některé zájmy, ale spíše na oko. *Stát* by se také měl být schopný postavit zájmům globálních hráčů, jako jsou například „finanční spekulantů“. *Stát* také „musí chránit své hranice proti nelegální migraci“.

Forma *stát* se také často objevuje ve spojení *islámský stát*. V podání Okamury se jedná o „strategický nástroj pro svržení syrského prezidenta Bašára Asada“, který byl stvořen v USA na

pokyn bývalého prezidenta Baracka Obamy. Opakuje se zde tedy chápání *islámu* jako instrumentu pro uplatňování zájmů *elit* podobně jako v případě uprchlických vln.

Stát také úzce souvisí s jiným klíčovým slovem, a to především formou *národ*. *Národ* je Okamurou definován jako „něco přirozeného“ a je tvořen „tím, že se k němu lidé hlásí“ naopak zaniká, pokud se k němu hlásit přestanou. Jinými slovy je *národ* „...skupina jednotlivců, kteří se spojují na základě společných hodnot a vytváří tak národ, který má sloužit k zvýšení šancí na přežití“. *Národ* má pro Okamuru velmi emocionální význam „je to největší skupina, s níž lze cítit sounáležitost, kulturní spřízněnost“ nebo „...vytváří obdobu velké, ale stále tisíce pouty spojené rodiny, nutí nás vyznávat určité hodnoty, nutí nás učit se vlastní kultuře.“. Jedná se tedy o určitou abstraktní entitu, která je konstruována sounáležitostí lidí s určitým typem kulturních hodnot. Jeho přínos potom tkví v tom, že taková sounáležitost „přináší více bezpečí, víc solidarity, více rukou, které vám pomohou, protože národ znamená, že součástí té rodiny jsme i my, že i pro naše rodiny se dokáží obětovat druzí, že všichni členové té velké rodiny se v nouzi podají ruce, protože k sobě patří.“

Třetí zkoumanou formou je forma *civilizace*. V podání Tomia Okamury se jedná o fenomén, který má v rámci jeho doktríny také své místo, nicméně se jedná spíše o určitý kontext k jeho důrazu na *národ*. *Civilizace* se v jeho projevu zpravidla pojí s adjektivy jako *naše*, *západní* nebo *evropská*. V rámci projevu Tomia Okamury lze identifikovat především dva základní „pilíře této civilizace“ a to „křesťanské a židovské hodnoty“ a „práci“. Tradiční hodnoty jsou pak akcentovány z pravidla v souvislosti s vlivem *islámu* nebo s diskuzí o homosexuálních svazcích. Práce je pak zmiňována v kontextu s posilováním ideje *běžného člověka*, který pracuje v kontrastu s *finančními elitami* (zmiňován například Bakala či Soros), které bohatnou neprávem.

4.9. Rodina, Morálka, Vlastenectví

Jako základní kameny *národa* jsou pokládány *rodina*, *morálka* a *vlastenectví*, o kterých se domnívám, že je vhodné také stručně pohovořit. *Rodina* je nositelem veskrze pozitivních vlastností, dle Okamury „stabilizuje společnost“ zabezpečuje sílu národa pro budoucnost, jelikož „mimo jiné plodí děti“. Dále slouží jako základ státu a dle Okamury je třeba obnovit i její „ekonomickou funkci“, kterou podle Okamury měla v minulosti a kterou ztratila. *Rodina* je pro Okamuru pouze svazkem muže a ženy, jelikož tvrdí, že absence jednoho z pohlaví při vývoji dítěte má na jeho vývoj zásadní negativní vliv.

Morálce není věnován přílišný prostor z hlediska vysvětlení toho, co tento pojem představuje. Pojem je často užíván jako zástupné slovo s pojmem *hodnoty*, například v souvislosti s jejich úpadkem. *Hodnoty*, které jsou v rámci projevu vyzdvihovány jsou především hodnoty *tradiční* a *křesťanské*. *Hodnoty* mají dle Okamury zásadní vliv na podobu společnosti a jsou v jádru to, co ho definuje. Pokud se změní hodnoty, nevratně se změní podstata společnosti samotného. Zásadní úlohu má v tomto údělu instituce školy, která „má děti naučit lásce a vztahu ke své zemi a svým spoluobčanů a aby chápali základní morální hodnoty naší civilizace.“. Též má škola dle Okamury vést k tomu, aby „děti chápaly přirozenou hierarchii a uměly uznávat autority.“ Zajímavé je, že Okamura je důsledně velmi nespécifický tím, co znamenají „tradiční či křesťanské hodnoty“. Těmto pojmům se v podstatě nevěnuje, jako by byly naprosto zřejmé. Vedle nich se často objevuje suverenita a svoboda, jako by tyto hodnoty byly vyčleněny z tradičních a křesťanských hodnot jako takových.

Třetí formou, o které by měla v této části být řeč je *vlastenectví*. Jedná se o klíčový pojem především proto, že slouží jako prostředek k vymezení se vůči ostatním politickým subjektům. *Vlastenectví* je chápáno jako základní kvalita každého *slušného člověka*. Jedná se dle slov Okamury o „základní překážku jakékoliv globální diktatury“, což z něj činí terč číslo jedna pro *globalisty*, *sluníčkáře* a *neziskovky*. *Vlastenectví* je tedy základní vlastnost, která „...vás nutí k obětem, nutí vás nadřazovat dobro celku vlastnímu egoismu, nutí vás pracovat pro ostatní...“. Objevuje se zde metafora „zlomení národa“, čemuž má být právě zabráněno jakousi oporou v podobě právě *vlastenectví*. Strategii, kterou elity používají pro diskreditaci *vlastenectví* je jeho přirovnávání k *fašismu*, který je ale dle Okamury neslučitelný s přímou demokracií, kterou *Hnutí SPD* prosazuje.

4.10. Islám a terorismus

Islám je v projevu Tomia Okamury označován jako „ideologie (...), jejímž staletým cílem je mocenské a ideologické ovládnutí světa, potlačení svobody a lidských práv a přeměna svobodných občanů na otroky islámu.“ Tyto tendence islámu ale hrají především instrumentální roli, neboť jsou zneužívány především *globalisty* a *elitami*, které migraci podporují ne z přesvědčení, či pro to že by sami byli muslimského vyznání, ale proto, že Islám podryvá základní pilíře *státu* (případně *národa*), jako je tradiční rodina či hodnoty, což by mělo vést k již několikrát zmiňovanému „rozpuštění národních států ve prospěch multikulturního megastátu“.

S výše zmíněným také souvisí forma *imigrace*. *Imigrace* je podle Okamury „...součástí politiky Evropské unie a globálních elit. Dle slov Okamury “Nelze být proti migraci a zároveň přijímat politiku EU.“. Tady lze hovořit o určitém zajímavém zjednodušení, které provádí syntézu dvou názorových proudů a to „proti EU“ a „proti migraci“ a dělá mezi nimi faktické rovnítko. Podle Okamury také podpora migrace „...znamená zvýšené riziko konfliktu v Evropě“.

S formou *imigrace* souvisí také pojem *migrant* či *imigrant*. Ten se často objevuje v příspěvcích, které poukazují na různé teroristické útoky a jiné porušování zákonů. Zároveň je často zdůrazňováno, že jsou po svém příchodu *imigranti* podporováni ze strany Evropské unie. Důraz je kladen na vyzdvihnutí faktu, že se jedná o *nelegální migranty*, kteří překročili hranice bez patřičného povolení. V projevech se objevuje také forma *uprchlíci*, která se ale vždy objevuje v kontextu toho, že lidé, kteří překračují hranice EU buď nejsou uprchlíci v rámci legislativního významu pojmu nebo v případě že jsou, tak na překročení nemají právo, vzhledem k tomu, že mají o azyl požádat v nejbližší bezpečné zemi, přes kterou prchají. V souvislosti s jejich příchodem do Evropy jsou také akcentována různá bezpečnostní rizika, tvorba *no-go zón*, což jsou místa se zvýšenou koncentrací muslimů „... kde neplatí zákony státu, ale teror samozvanců“. Potenciální přínosy migrace jsou z projevu úplně vypuštěny.

V tomto kontextu se také objevuje forma *terorismus*. Ten se zde objevuje téměř výhradně spojený s *islámem*. *Terorismus* je Okamurou dáván do kontextu dalších možných patologických činů, jako obchod s drogami, sexuální útoky na ženy, zapalování aut atd. Jedná se tedy o jeden z negativních projevů *Islámské imigrace*. Specifickou formou je pak *džihád* „...tedy prosazování islámu silou a likvidace jinověrců a bezvěrců.“. *Džihád* je podle Okamury propagován především v muslimských školách, ale také třeba ve vězení.

4.11. Média a Výzkumné agentury

V první řadě je opět potřeba zdůraznit, že se *média* dělí v rámci projevu na několik podskupin. *Média* mohou být *česká, veřejnoprávní, německá, sluníčkářská, mainstreamová, Bakalova* atd. Jak z toho lze vypožorovat *média*, jsou tak většinou reprezentována s negativním sentimentem. Existují ale také například *vlastenecká média* atd.

Média nejčastěji představují v Okamurově projevu zájmové skupiny, které se snaží Okamurovi a *Hnutí SPD* různými způsoby uškodit například tím, že je *cenzurují* neboli jim neposkytují dostatečný prostor pro projevení svých názorů. *Česká, veřejnoprávní, německá, sluníčkářská,*

mainstreamová, Bakalova či Babišova (dále označována jako *nepřátelská*) *média* se Okamura označuje jako zoufalé či ostudné instituce, které „pořád lžou“ a je „nejlépe je ignorovat“. Jednají na objednávky politiků či jiných zájmových skupin a je jim dáváno za vinu „rozdělení společnosti“. Mezi *nepřátelskými médii* vévodí ČT (Česká televize), která je velmi často tématem Okamurových příspěvků (v rámci 830 příspěvků se objevila ve 155 z nich). Hlavní kritika potom směřuje na *Vedení ČT* a pořad *Reportéři ČT* investigativního novináře Wollnera. Hlavní kritika ČT souvisí s tím, že podle Okamury nedodržuje zákon o vyváženosti zpravodajství, manipulují s fakty a záměrně tak škodí jemu i *Hnutí SPD*. Z hlediska náležitosti do podskupiny nepřátel řadí Okamura ČT mezi sluníčkářská instituce, tedy instituce nahrávající globalistům především ze zmatení, případně z nařízení elit.

Jsou ale i *média*, jejichž fungování Tomio Okamura nekritizuje. Mezi takové instituce patří například TV Barrandov Jaromíra Soukupa, kde se v některém z pořadů objevil buď přímo pan Okamura nebo někdo z SPD celkem 42krát po dobu sledovanou tímto měřením. Okamura se však nikdy nevyjadřuje ve smyslu, že by přímo TV Barrandov chválil nebo děkoval za poskytnutý prostor. Pokud tuto instituci zmiňuje, je jeho poznámka téměř vždy věcná, týkající se obsahu pořadu. Komu však opakovaně v souvislosti s TV Barrandov děkuje jsou příznivci SPD, kteří ho na vysílání doprovodili.

Zajímavý je také jeho vztah k některým „nekonvenčním“ mediálním serverům, jako je například Aeronet nebo Parlamentní listy, které v některých analýzách bývají označovány za dezinformační (Urban,2019). Parlamentní listy Okamura na svém profilu zpravidla sdílí, a dokonce se často staví na jejich obranu, jsou-li napadány (jako například v souvislosti s Martinem C. Putnou (2019)). V případě Aeronetu je ale situace jiná. Okamura ho opakovaně označuje za „hláskou troubu globalistických elit“, která na první pohled „... předstírá že je vlastenecká, ale pak (...) lže a útočí na vlastenecké *Hnutí SPD*.“

S tématem *médií* se také pojí téma průzkumů veřejného mínění, respektive volebních průzkumů. V této souvislosti se Okamura vyjadřuje především k výsledkům tří agentur, a to výsledkům agentury Kantar, CVVM a SANEP. O agenturách CVVM a Kantar se Okamura běžně vyjadřuje jako o manipulujících s výsledky nebo jednajících na objednávku ČT, případně jiné zájmové skupiny a „snaží se tak ovlivňovat veřejné mínění“ v rámci předvolební kampaně. Naopak agenturu SANEP prezentuje jako agenturu „... která se v posledních třech letech opakovaně nejbližší trefila

do skutečného volebního výsledku SPD...“. V souvislosti s průzkumem poukazuje opakovaně Okamura na možnost statistické chyby, nicméně vždy v kontextu možnosti dosáhnouti ještě lepšího výsledku.

4.12. Ostatní politické subjekty

Poslední kategorie, které se v rámci této části práce dotkneme je vztah Tomia Okamury k ostatním politickým subjektům. Jak už bylo výše zmíněno, Okamura se rád profiluje, spolu s *hnutím SPD* jako součást evropské frakce vlastenců po boku Marie Le Pen, Matea Salviniho nebo Gertha Wilderse. Z hlediska jeho politického projevu je, ale také zajímavé pozorovat jeho vztah k ostatním politickým uskupením v rámci České republiky. Obecně lze říci, že se Okamura a s ním i *hnutí SPD* důrazně vymezují proti všem ostatním stranám. Zásadní je pro ni narativ osamělosti a nemožnosti volit jinou stranu. Přesto se kritika různých stran vzájemně odlišuje.

Nejčastěji zmiňovanými stranami jsou především strany vládní koalice (ANO a ČSSD) a jejich podporovatelé v podobě *KSČM*. ČSSD je však v rámci projevu Tomia Okamury věnováno speciální místo. V rámci projevu za analyzovanou dobu se pojem ČSSD nebo sociální demokracie objevil více než 500krát. Proti ČSSD je směřována velká část kritiky, především vzhledem k jejich proevropskému směřování. V projevech jsou často označováni za globalisty usilující o „rozpuštění národních států“ a podporu multikulturalismu.

ČSSD je často v projevu spojována s *KSČM*. Kritika ke *KSČM* je spíše na pragmatické úrovni jejich podpory či nepodpory konkrétních rozhodnutí. Když je jim něco vytýkáno, tak nedostatečná míra vlastenectví nebo podpora vlády Andreje Babiše. Z pohledu této analýzy tak lze konstatovat, že *KSČM* je *hnutí SPD* z politického hlediska asi nejbližší ze všech parlamentních stran.

Druhou nejvíce zmiňovanou stranou je *hnutí ANO*. Kromě konkrétních programových rozporů se do *hnutí ANO* pouští Okamura kvůli jejich prozápadní orientaci v souvislosti s NATO a jejich členství v evropské frakci ALDE, kterou označuje za extrémně proglobalistickou a probruselskou. Premiéra Babiše potom označuje za pokrytce, který něco jiného tvrdí doma a něco jiného v zahraničí.

Piráti jsou Okamurou portrérováni jako strana *sluníčkářů* souznící s extrémisty, pro kterou je typické její pokrytectví. *Piráti* prý „... neustále tvrdí, že bojují za svobodu, přitom (...) spolu

s dalšími stranami nepodporují svobodu, ale nesvobodu, cenzuru, tyranii a totalitu a svými konkrétními činy obelhávají své voliče i českou veřejnost.“

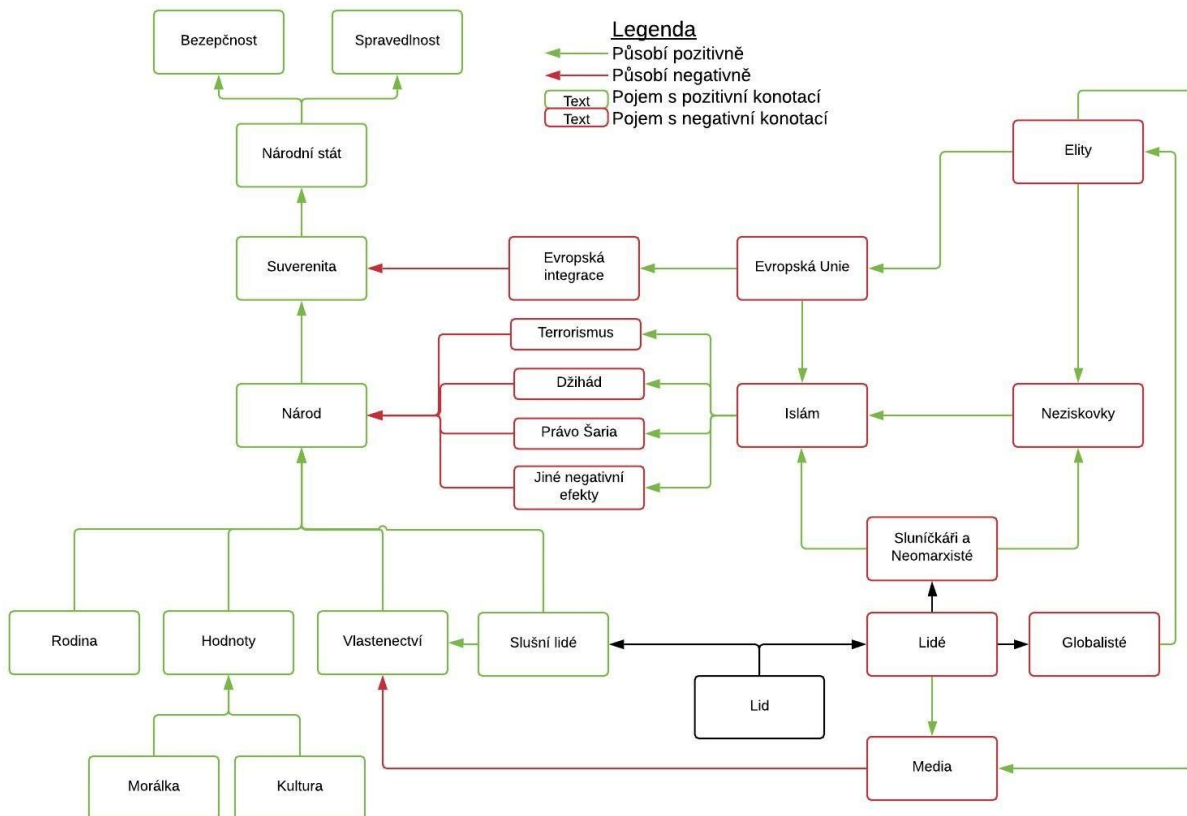
ODS je, mimo tradiční rozpory v různých hlasování, kritizována za pokrytectví v souvislosti s migrací, kdy je kladeno rovnítko mezi odpor proti migraci a podporu návrhů SPD. Jak píše Okamura ODS „... tvrdí že hájí národní zájmy a že jsou proti imigraci. Zatím ale naše návrhy vytrvale blokuje.“

Ostatní strany jako *TOP09*, *KDU-ČSL* nebo *STAN* jsou většinou zmiňovány pouze v souvislosti s nějakými jinými stranami, či opět na bázi konkrétních hlasování. Specifickou pozornost si občas vyslouží předsedové těchto stran, především se to týká *TOP09* a jejich předsedů Karla Schwarzenberga a Jiřího Kalouska. Oba tito politici jsou označováni jako „probruselští“ či „sluníčkářští politici“, kteří v minulosti svým jednáním opakovaně působili škody České republice. U *KDU-ČSL* Okamura opakovaně kritizoval jejich spolupráci s organizacemi sdružující sudetské Němce.

5. Diskuze

Jak si bylo možné všimnout již během analýzy výsledků, lze říci, že doktrína, kterou prezentuje Tomio Okamura je relativně konzistentní z hlediska argumentační struktury. Co lze samozřejmě zpochybnit jsou axiomy výstavby tohoto světového názoru. Lze také říci, že v Okamurově projevu dochází k vyprázdňení slov a nahrazení jejich významu jiným pouze částečně, respektive dochází k redukci jejich významu a spojení s určitým sentimentem. Nepochází tak přímo k vyprázdňení pojmů, ale spíše redukci jejich významu či naopak k jeho rozšíření.

Na základě analýzy bylo sestaveno schéma, které zobrazuje vzájemné vztahy mezi základními pojmy a utváří tak komplexní obraz doktríny, kterou Tomio Okamura vybudoval (graf 1.).

Graf 1 – Základní vztahy mezi klíčovými slovy

Následně se v této části práce budeme zabývat způsobem, jakým se Tomio Okamura snaží působit na svoje voliče a tím, jak k tomu má přispívat obraz světa, tak jak ho Okamura prezentuje svému auditoriu.

5.1. Klasifikace doktríny Tomia Okamury jako populistické

Jednou z otázek, které si tato práce klade je, zda je možné Okamuru klasifikovat jako populistu čistě na základě jeho projevu a pokud ano, do jaké kategorie populismu by jeho projev spadal. Na začátku práce jsme si představili několik kritérií, podle kterých lze populismus klasifikovat. V této části bych tedy rád aplikoval tyto kritéria na naše zjištění.

Z hlediska rozpoznání populismu lze říci, že se o populistický projev jedná. Lze to soudit především na základě výstavby hlavní argumentační linie v podobě dichotomie elity-lid. V Okamurově případě se dokonce mluví explicitně o *elitách*. Přestože tyto elity lze v rámci jeho projevu dále diferencovat, jejich cíl se v jádru nikdy nemění. Elity jednoduše usilují o moc a vliv, byť jejich motivaci není v Okamurově projevu věnován takový prostor. Okamura se obecně zabývá spíše jejich činnostmi a tím, v jakém je vztahu k *lidu*. *Lid* je v podání rozdělen na *slušné lidi*, kteří jsou nositelé pozitivních vlastností a roli zrádců hrají v tomto případě lidé bez přívlastku, tedy *sluníčkáři, neomarxisté a globalisté*.

Z hlediska klasifikace populistických subjektů představených v úvodu této práce lze Okamuru zařadit do následujících kategorií. Z hlediska strategie ho lze poměrně jednoduše zařadit mezi populisty identity. Za argument pro toto tvrzení považuji fakt, že jedním z ústředních témat je zachování národní suverenity, boj s multikulturalismem a odmítání imigrantů s jinou hodnotovou orientací, která by mohla ohrozit současnou evropskou (potažmo přímo českou) kulturu. Hnutí tak má od počátku povahu reakce, která opodstatňuje svou existenci na základě bezútěšných poměrů a nebezpečného směřování společnosti.

Zařazení z hlediska politické mobilizace už ale tak jednoduché není. Taggüeff (1995) sice hovoří o tom, že pravicový populismus je více orientovaný na kritiku institucí a otázku identity, ale je nejprve potřeba se vypořádat s tvrzením samotného Okamury, že hnutí se pravolevému rozřazení vymyká. Nasvědčoval by tomu fakt, že přestože apriorně bychom hnutí zařadili z hlediska politické mobilizace na stranu pravice, a to především vůči významné kritice vůči EU, která tvoří takřkajíc páteř pro celý Okamurův světonázor, pravdou je, že velkou část voličů získává hnutí od stran, které tradičně vnímáme jako levicové, tedy především ČSSD, KSČM a ANO. Levicovému

směřování nahrává do karet také významný programový překryv právě výše zmíněnými stranami ve volbách do Poslanecké sněmovny v roce 2017, který se projevoval hlavně během povolebního vyjednávání (Idnes,2018) a následná „hlasovací mašina“ fungující na spolupráci právě SPD spolu s ANO a KSČM v období vládní demise. Toto zmatení je dle mého způsobeno tím, že Okamurova doktrína, a tím i doktrína SPD, se pravděpodobně tomuto rozdělení opravdu vymyká. Je to dané především tím, za jakých podmínek hnutí vznikalo a že jak bylo výše zmíněno, jsou v něm zastoupeni bývalí členové různých stran. To lze pozorovat i na širokém rozkročení v rámci navrhovaných opatření, kdy na jedné straně Okamura nabízí zvyšování důchodů a podporu mladých rodin a na straně druhé snižování daní a umenšování byrokracie ve snaze o budování „efektivního státu“. Lze tedy prohlásit, že z hlediska politické mobilizace není možné Tomia Okamuru (potažmo hnutí SPD) nikam zařadit, byť větší programový průnik má mezi levicovými stranami. Jedná se bezpochyby o zajímavý úkaz, jelikož sociální témata (až na výjimky) neleží v jádru politické argumentace Okamury, ba naopak, v socio-ekonomické rovině lze hovořit o konstrukci obrazu relativně utěšeného, který je spíše právě v ohrožení vzhledem k působení *elit*.

Jako další hledisko je zvolené hledisko inkluзивity/exkluзивity doktríny. Tady se lze přiklonit ke klasifikaci hnutí jako exkluзивního, a to především vzhledem k jeho národní orientaci, byť toto rozdělení u doktríny Tomia Okamury je spíše na hraně. Okamura reprezentuje tzv. *slušné lidi*, tato kategorie byť má určitou návaznost k národu, není zcela exkluзивní. Okamura často hovoří v kontextu různých evropských či světových zemí, tudíž každý sice není součástí každého národa, ale každý má národ, jehož součástí se může stát. Dle Okamury, sounáležitost k národu vznikne tak, že se k němu člověk hlásí a přijme jeho hodnoty a tradice. Můžeme tak pozorovat jistou paralelu například s náboženstvím. Proč se ale kloním k řazení této doktríny jako exkluзивní je spíše to, že byť Okamura explicitně nevyčleňuje žádnou etnickou, sexuální ani jinou menšinu, nelze hovořit o tom, že by nějakým způsobem hájil zájmy těchto menšin. V rámci jeho doktríny chybí snaha přesáhnout skupinu *slušných lidí* a aktivně ji rozšiřovat. Teoreticky se tak *slušným člověkem* může stát kdokoli, ale pouze v případě, že přijme stanovenou hodnotovou orientaci. Nastává pak situace, která by se dala pojmenovat jako „Kdo chce jít s námi se přizpůsobí, kdo se přizpůsobí je proti nám.“

Poslední klasifikační kritérium je dělba hnutí z hlediska politického apelu, zde lze hovořit velice jasně o rysech, které charakterizují ideologii Tomia Okamury jako výlučně populistickou. Je tomu

především proto, že Okamura v rámci své doktríny předkládá pouze velmi mlhavou vizi uspořádání společnosti. Jeho světonázor je definován především vymezením se proti současným poměrům na národní i nadnárodní politické scéně. Ve chvíli, kdy by se podařilo problémy vyřešit, lze předpokládat, že by se tato doktrína do jisté míry vyčerpala a musela by hledat nová témata, s kterými voliče oslovit.

5.2. Struktura argumentace Tomia Okamury

V rámci diskuze o struktuře politické argumentace Tomia Okamury se budeme zabývat především tím, jaká Okamura volí témata, do jakých vzájemných vztahů je staví, na jakém pozadí tvoří obraz skutečnosti a jak se snaží tímto obrazem působit na své auditorium.

Jak bylo již výše zmíněno, argumentace Tomia Okamury je společná i pro jiná populistická hnutí se sdílenými charakteristikami, tedy tzv. hnutí identity, se kterými obecně Okamura otevřeně souzní. Jak poukázal Kaya ve své práci, a tyto strany oslovují primárně jedince sociálně, ekonomicky a politicky deprivované a nabízí jim možnost angažovat se v rámci ideje *národa* s příslibem vzrůstu solidarity na této bázi.

Tento fenomén lze ale chápat ještě v širším kontextu moderní společnosti a poptávky právě těchto zpravidla deprivovaných skupin po jednoduchých a jasných řešeních či vysvětleních ve stále provázanějším a komplikovanějším světě. Z tohoto důvodu lze předpokládat, že Okamura volí jako jeden ze svých výchozích bodů tradiční hodnoty, které symbolizují stabilitu v době tekutosti. To se odráží i ve dvou hlavních hodnotách hnutí, které si Okamura vyvolil, tedy *bezpečí* a *spravedlnost*.

Byť se jedná o na první pohled o rozdílné hodnoty, obsah těchto forem je v rámci Okamurova projevu velice podobný. Jedná se především o zásah do života jednotlivce. V případě *bezpečí* Okamura zpravidla hovoří o jeho ztrátě v kontextu ovlivnění života jednotlivce v důsledku působení třetí strany. Jedná se o narušení či poškození jeho života některou z hrozeb, jako jsou například migranti, či o poškození dětí, jako například v souvislosti s homosexuálními páry. V případě *spravedlnosti* se také jedná o „poškození“ života jednotlivce, ale ze strany státu (který může také jednat jako zprostředkovatel nadnárodní instituce, tedy například Evropské unie), který mu upírá to, na co má nárok, jako například „spravedlivé“ penze nebo ho nutí platit přemrštěné daně. Podstata obou těchto pojmů je tedy spojena především s možností nějaké potenciální deprivace, se kterou se tato doktrína snaží vypořádat. V kontrastu s tím je také zajímavé si

povšimnout, že Okamura v podstatě negeneruje na svoje příznivce téměř žádné nároky z hlediska nějakého dilematu. V rámci doktríny si nemusí volič SPD volit mezi ničím. Okamura slibuje jak nižší daně, tak také větší důchody, mzdy, příspěvky na děti atd.

V rámci této doktríny pracuje Okamura implicitně (pomocí pojmů jako je *běžný člověk, slušný člověk*) s obrazem relativně zranitelného atomizovaného jedince. Tuto problematiku lze vnímat právě v rámci již výše zmíněného fenoménu odcizení spojeným s masovou společností. Tento fenomén rozpracoval především Karel Marx, který hovořil o tom, že především v důsledku odcizení dělníka od produktu své práce v souvislosti s pokročilejšími fázemi dělby práce dochází v první řadě k odcizení dělníka sama sobě a v druhé fázi odcizení dělníka ostatním (Marx, 1961). Marx v tom spatřoval obraz rozbití struktury tradiční společnosti. Na jeho práci posléze navázal Herbert Marcuse ve své knize *Jednorozměrný člověk* (1991), kde se zabýval tím, jak tento proces vede k atomizaci společnosti neboli vzniku společnosti osamocených individuí.

Tato osamocenost a rozpad tradičních hodnot, je něco s čím Okamurova argumentace, ačkoli implicitně, často pracuje. Osamocený jedinec je ideálním terčem pro případnou zvlášť už na bezprostřední či institucionální rovině. Okamura v souvislosti s tím konstruuje obraz hrozícího nebezpečí, především díky syntéze nebezpečí bezprostředního a institucionálního. Jak bylo již výše zmíněno, Okamura ve svém projevu staví konkrétní rozhodnutí instituce, jako je například Evropská unie (například přijetí imigračních kvót), na rovinu bezprostředního ohrožení (například muezzini budící *slušné lidi* svoláváním muslimů na modlitbu).

Osamocenost jednotlivce je také podpořena konstrukcí obrazu osamocené hnutí, které hraje také zásadní roli v rámci Okamurovi doktríny. Jedná se o fakt, že Okamura opakovaně zdůrazňuje, že hnutí SPD je jediné, které se snaží řešit problémy, které jsou předkládány jako nejpálčivější. Z tohoto důvodu lze také doktrínu Tomia Okamury považovat za velice ofenzivní, stavící se do opozice vůči všem ostatním stranám a budovat tak u auditoria pocit, že k hnutí SPD neexistuje alternativa, čemu dopomáhá i například výrazné zjednodušování a propojování témat, jako v případě tvrzení, že „imigrace je součástí politiky evropské unie“ a tudíž dle slov Okamury nejde být proti migraci a zároveň prounijní. Toto lze považovat za jednoznačnou syntézu názorových proudů a snahu se vymezit vůči stranám, s kterými se Okamura dělí o voličskou přízeň, jako například KSČM, ve snaze je zdiskreditovat i v případě, že přesto že mají k EU kritický postoj, nechtějí z ní vystupovat.

Dalším zjednodušením, kterého se Okamura dopouští je to, že většina problémů je připsána za vinu lokálním či světovým elitám, které jsou posléze zvěčněny v rámci nějaké konkrétní instituce, jako například *Evropská unie*. Argumentace je posléze strukturována tak, že bezprostřední odstranění vlivu této instituce (potažmo světových *elit*) bude mít za následek zlepšení životní situace. Stejně tak argumentace ke konkrétním zákonům se často smršťuje na určité heuristiky. Jak bylo již výše zmíněno, lze do určité míry předpokládat, že poptávka po takových řešeních plyne především z rostoucí míry provázanosti a komplexnosti dnešního světa, ve kterém se atomizovaný jednatel může cítit bezmocný.

Okamura na tuto problematiku nabízí dvojí lék. Jednak se jedná o návrat k tradičním hodnotám a tradičnímu uspořádání, které předpokládá jednodušší, lépe uchopitelnější svět, tedy takřkajíc „svět ve kterém muži jsou muži a ženy ženami a rodina jejich spojením“. Druhý aspekt je návrat k „přirozené“ pospolitosti, kterou pro Okamuru představuje národ. Národ v Okamurově projevu hraje až jakousi magickou či sakrální roli. Jak Okamura sám zmiňuje, stát je „největším možným celkem se kterým lze cítit sounáležitost“. To přisuzuje právě sdílení hodnot mezi jeho členy a tím vyšší míře solidarity mezi nimi. Ústřední hodnotou se potom stává vlastenectví, které tvoří „tisíceré vazby“ či „velkou rodinu“ v rámci národa.

5.3. Srovnání s jinými populistickými subjekty v Evropě

Doktrína Okamury je v podstatě své argumentace velice podobná argumentaci jiných evropských subjektů, které lze obecně považovat za populistické. Jedná se především o subjekty *Národní Fronta* ve Francii, *Alternativa pro Německo* v Německu, *Zlatý Úsvit* v Řecku, *Strany pro Svobodu* v Nizozemsku nebo *Hnutí Pět Hvězd* v Itálii. Tyto strany se staly předmětem analýzy s obdobným záměrem (Kaya,2019), na základě které bych je rád porovnal.

Kaya ve své práci analyzoval těchto pět evropských populistických hnutí na základě jejich oficiálních materiálů a medializovaných prohlášení. V rámci své práce došel k závěru, že tato hnutí, „především jejich lídři“ se snaží působit na jednotlivce, kteří jsou na jednu stranu sociálně a/nebo ekonomicky deprivovaní a zároveň se chtějí stát členem širší komunity, která by je ochránila před nežádoucími prvky globalizace. V souvislosti s tím tyto subjekty „simplify, binarize, culturize, civilizationalize and religionize“ problémy, které jsou sociálního, ekonomického nebo politického charakteru. K obdobným závěrům dochází i Rogers Brubaker (2017), který dále podotýká, že v projevech populistických subjektů v západní Evropě dochází

také k rozšiřování vnímání sama sebe v rámci širšího fenoménu civilizace, oproti užšímu chápání na bázi státu.

Z tohoto pohledu lze říci, že z hlediska cílové skupiny se u doktríny Tomia Okamury projevují podobné tendence k cílení na auditorium určitým způsobem deprivované, odcizené a hledající sounáležitost s nějakou větší referenční skupinou s příslibem větší solidarity v rámci národa. Stejně tak lze říci, že v souvislosti s tím je součástí doktríny i výše zmiňovaného zjednodušování a binarizaci socio-ekonomických problémů, společná i jiným hnutím.

Zjištění této práce jsou ale naopak v rozporu s tvrzením, že by civilizační aspekty argumentace nabývali nějak zásadně na významu. Z tohoto hlediska lze říci, že projev Okamury se od ostatních zkoumaných subjektů určitým způsobem odlišuje. Hlavní argumentační linie je stále velmi silně vedena na úrovni národa a civilizace hraje roli spíše určitého podkresu či slouží k zdůraznění potřeby kooperace v rámci EU.

Brubaker také rozvíjí zajímavou diskuzi na téma oddělení náboženského obsahu od křesťanství, kterým se populistická hnutí ohání. Místo náboženského obsahu je však akcentován civilizační a hodnotový rámec s křesťanstvím spojený. Brubaker tento fenomén označuje jako sekulární křesťanství. V podstatě identické formě lze tento fenomén pozorovat i u Okamury. Křesťanství je v jeho projevu instrumentalizováno v podobě *křesťanských hodnot*, které slouží pouze jako argumentační nástroj.

Další průnik, který lze pozorovat je i diskuze Brubakera na téma řazení identitárních subjektů jako pravicových. S podobným problémem se zabývala také tato práce. Brubaker zdůrazňuje, že dříve byly „krajně pravicové“ subjekty typické svou anti-systémovou politikou. Dnes se setkáváme s extrémním přístupem k fenoménům, jako je například *islám*, ale přístup který, především některých případech (jako například v případě Gertha Wilderse), populistické subjekty zaujímají vůči systému se za anti-systémový dá označit jen s těží. Tento fenomén lze chápat v širším kontextu, kdy někteří autoři hovoří o stírání možnosti jasné diferenciaci hnutí na pravolevé ose (Široký,2018). V našem případě to ve svém projevu aktivně reflektuje i sám Okamura, jak bylo již výše zmíněno.

6. Závěr

Tato práce se zabývala analýzou politického projevu předsedy Hnutí SPD Tomia Okamury na sociální síti Facebook. Práce odpovídala na otázku, zda lze na základě použití této metody klasifikovat doktrínu Tomia Okamury jako populistickou a dále ji zařadit z hlediska existující typologie populismu. Následně byly na základě analýzy identifikovány vzájemné vztahy mezi klíčovými slovy a prezentován způsob, jakým je strukturovaná komunikace k jeho auditoriu.

V úvodu práce pojednávala o tom, jak lze přistupovat k analýze politického projevu spolu s rekapitulací současného přístupu k fenoménu populismu a jeho klasifikací z hlediska jeho typů. V pozdější části se práce zabývala samotnou analýzou klíčových slov, která ukázala, že v souladu s aktuálním přístupem k fenoménu populismu lze Okamurovu doktrínu mezi populistické bez větších obtíží zařadit. Za hlavní důvod lze považovat ústřední dichotomii na ose *lidé* versus *elity*, v souvislosti, s kterou jsou budovány i ostatní vztahy v rámci doktríny.

Z hlediska klasifikace byla pak doktrína klasifikována ze 4 hledisek, a to z hlediska: strategie, politické mobilizace, inkluзивity a politického apelu. Okamurovu doktrínu lze tedy zařadit z hlediska stylu mezi populistická hnutí identity, vzhledem k jeho důrazu na národní identitu, suverenitu a tradiční hodnoty, v které se snaží v rámci svého působení propagovat. Stejně tak lze doktrínu považovat za tzv. výlučnou, tedy používající výlučně populistickou strategii, definující se výhradně současně platnými poměry bez širší vize uspořádání společnosti. Z hlediska inkluзивity lze doktrínu klasifikovat jako exklusivní, jelikož přesto že explicitně nekritizuje etnické či sexuální menšiny, nesnaží se hájit jejich zájmy a vyžaduje po nich přizpůsobení se ideálu, *slušného člověka*. Poslední zvolené kritérium je kritérium politické mobilizace. Z tohoto hlediska se ukázalo, že doktrínu není tak úplně možné zařadit, vzhledem k tomu, že je na politickém spektru široce rozkročena a kombinuje tak prvky, které tradičně považujeme jak za levicové, tak za pravicové.

Z hlediska argumentační struktury potom lze konstatovat, že Okamura adresuje ve svém projevu komplikovanost dnešního postmoderního světa a nabízí na něj jednoduchá líbivá řešení. Jeho projev pracuje implicitně s představou jakéhosi atomizovaného jedince, kolem kterého je konstruována idea nebezpečí, plynoucího především ze strany abstraktních globálních elit, zhmotněných na institucionální úrovni v podobě Evropské unie. Nebezpečí se v projevu objevuje

i v souvislosti s migranty a islámem, nicméně ti hrají v rámci doktríny spíše instrumentální úlohu, pomocí které *elity* uplatňují své zájmy.

Před nebezpečím, které Okamura portrétuje, nabízí řešení v podobě ideí národa a znovu navrácení se k tradičním hodnotám, v rámci kterých lze svět interpretovat jako jednodušší a s jasnějšími pravidly. Národ s tradičními hodnotami tvoří potom národní stát, který má dle Okamury nejlepší předpoklady pro to, aby nastolil hlavní hodnoty tohoto systému idejí, tedy *bezpečnost* a *spravedlnost*. Ty v rámci argumentace mají velice podobný význam, tedy ochrany před určitou formou deprivace, které je jedinec potenciálně vystaven a tím implikují nutnost se spojit a posilovat vlastenectví a ideu národa, která v rámci Okamurova projevu zastává jakousi magickou či sakrální funkci spasitele.

V rámci těchto zjištění tak lze pozorovat, že byť Okamura do určité míry konstruuje pocit nebezpečí a nutnosti se bránit proti, v jeho případě, zosobnění globálních elit v podobě EU, je nutným předpokladem pro jeho argumentaci určitá základna v podobě odcizeného, atomizovaného jedince, kterého je možné přesvědčit o tom, že bezpečí a spravedlnost mu může garantovat jediné entita v podobě suverénního národního státu. Dalším dokladem toho je, že Okamura tuto ideu nadále posiluje především díky tvorbě dalších nepřátel jako jsou média, či jinak smýšlející lidé a zdůrazňování toho, že jediné jeho doktrína zhmotněna v hnutí SPD je schopna tyto problémy řešit.

Za hlavní přínos této práce pokládám především fakt, že ukazuje, jak je strukturovaná argumentace jednoho z předních politiků v rámci České republiky. Nejde ani tak o to, že by hnutí SPD bylo v současnou chvíli hnutí masové, ale spíše o to, že v kontextu relativně specifického demografického profilu voličů na které doktrína cílí se ukazuje, že určitá skupina obyvatel, především z nižších částí společnosti, řeší ve svém životě situace, na které současný systém jen stěží hledá odpověď. To potom představuje příležitost pro populistické politiky, jako je Tomio Okamura, kteří jsou i bez komplexní vize řešení schopni agregovat reálnou politickou moc.

Z hlediska dalšího výzkumu by pak pro vytvoření kompletního obrazu bylo vhodné se zaměřit především na soulad toho, co Okamura případně *hnutí SPD* komunikuje s tím, jak to ve skutečnosti vnímá auditorium v čele s voliči *SPD*. To by umožnilo hlubší pochopení motivace pro podporu této politické doktríny, na jejímž základu se Okamurovi a podobným politickým subjektům daří politickou moc dobývat.

7. Seznam literatury:

- Arditi, B., Barros, S., Bowman, G., & Howarth, D. (2005). *Populism and the Mirror of Democracy*. (F. Panizza, Ed.) (First Printing edition). London ; New York, NY: Verso.
- Austin, J. L., & Urmson, J. O. (2009). *How to do things with words: the William James lectures delivered at Harvard University in 1955* (2. ed., [repr.]). Cambridge, Mass: Harvard Univ. Press.
- Bachem, R. (1979). *Einführung in die Analyse politischer Texte* (1. Aufl). München: Oldenbourg.
- Boháček, J. (1998). *Textová reprodukce ideologie v intencích Teorie komunikativního jednání*. Retrieved from <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/89431>
- Brubaker, R. (n.d.). *Between nationalism and civilizationism: the European populist moment in comparative perspective: Ethnic and Racial Studies: Vol 40, No 8*. Retrieved April 26, 2019, from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01419870.2017.1294700?needAccess=true&instName=Charles+University>
- Canovan, M. (1981). *Populism* (1st ed). New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Fidelius, P. (2002). *Řeč komunistické moci* (Dotisk 1. vyd). Praha: Triáda.
- Gadamer, H.-G., & Mik, D. (2010). *Pravda a metoda I: nárys filosofické hermeneutiky*. Praha: Triáda.
- Havlík, V., & Pinková, A. (2012). *Populist political parties in East-Central Europe*. Brno: Masaryk University, Faculty of Social Studies, International Institute of Political Science.
- Kaya, A., & Tecmen, A. (2019). *Europe versus Islam?: Right-Wing Populist Discourse and the Construction of a Civilizational Identity*. *The Review of Faith & International Affairs*, 17(1), 49–64. <https://doi.org/10.1080/15570274.2019.1570759>
- Kubát, M., Mejstřík, M., & Kocian, J. (Eds.). (2016). *Populismus v časech krize* (Vydání první). Praha: Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum.
- Lippke, R. L. ., rlippke@indiana. ed. (2019). *The Nature of Retributive Justice and Its Demands on the State*. *Law & Philosophy*, 38(1), 53–77. <https://doi.org/10.1007/s10982-018-9336-6>

Marcuse, H., & Rýdl, M. (1991). *Jednorozměrný člověk: studie o ideologii rozvinuté industriální společnosti*. Praha: Naše vojsko.

Marx, K. (1961). *Ekonomicko-filozofické rukopisy z roku 1844*. Retrieved April 24, 2019, from http://www.sds.cz/docs/prectete/eknihy/km_efr44.htm

Mudde, C. (2009). *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge University Press.

Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2013). Exclusionary vs. Inclusionary Populism: Comparing Contemporary Europe and Latin America. *Government and Opposition*, 48(2), 147–174. <https://doi.org/10.1017/gov.2012.11>

Popper, K. R. (1979). *Objective knowledge: an evolutionary approach* (Rev. ed). Oxford [Eng.] : New York: Clarendon Press ; Oxford University Press.

Putna, M. (2019, January 14). Pokud jsou na hraně zákona bohatí nebo politici, tak se to snáší. Co když to samé dělá centrum Klinika? Ptá se Martin C. Putna. Retrieved April 23, 2019, from <https://plus.rozhlas.cz/pokud-jsou-na-hrane-zakona-bohati-nebo-politici-tak-se-snasi-co-kdyz-same-dela-7725577>

Saussure, F. de, Bally, C., Sechehaye, A., Riedlingera, A., De Mauro, T., Čermák, F., & Saussure, F. de. (2007). *Kurs obecné lingvistiky*. Praha: Academia.

Searle, J. R. (2011). *Speech acts: an essay in the philosophy of language* (34th. print). Cambridge: Univ. Press.

Široký, M. (2018, April 4). Rozdělení na pravici a levici ztratilo opodstatnění - ceskapozice.lidovky.cz. Retrieved May 7, 2019, from http://ceskapozice.lidovky.cz/rozdeleni-na-pravici-a-levici-ztratilo-opodstatneni-f95-/recenze.aspx?c=A180329_161503_pozice-recenze_lube

Taggart, P. (n.d.). *The New Populism and the New Politics - New Protest Parties in Sweden in a Comparative Perspective* | Paul A. Taggart | Palgrave Macmillan. Retrieved from <https://www.palgrave.com/br/book/9781349139224>

Taguieff, P.-A. (1995). Political Science Confronts Populism: From a Conceptual Mirage to a Real Problem. *Telos*, 1995(103), 9–43. <https://doi.org/10.3817/0395103009>

Tocqueville, A. de, & Jochmann, V. (2000). *Demokracie v Americe*. Praha: Academia.

Urban, P. (2019, February 14). Dezinformacím se v Česku daří. Proruské internetové zpravodajství ovládá pár hráčů, dohromady se vyrovnají největším serverům v zemi. Retrieved April 23, 2019, from <https://domaci.ihned.cz/c1-66477660-dezinformacim-se-v-cesku-dari-proruske-internetove-zpravodajstvi-ovlada-par-hracu-dohromady-se-vyrovnavaji-nejvetsim-serverum-v-zemi>

Hungary's Orbán Against Plan for a "New Mixed, Islamized Europe." (2017). *New American* (08856540), 33(16), 7–7. Retrieved from <https://search.ebscohost.com/login.aspx?authtype=shib&custid=s1240919&profile=eds>

Rozpolcené hnutí ANO. Proti vládě s SPD se bouří část poslanců - iDNES.cz. (n.d.). Retrieved April 23, 2019, from https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ano-babis-spd-vlada-poslanci.A180412_092026_domaci_ksu

Weyland, K. (2001). Clarifying a Contested Concept: Populism in the Study of Latin American Politics. *Comparative Politics*, 34(1), 1–22. <https://doi.org/10.2307/422412>

Zakaria, F. (1997, November 1). The Rise of Illiberal Democracy. *Foreign Affairs*, (November/December 1997). Retrieved from <https://www.foreignaffairs.com/articles/1997-11-01/rise-illiberal-democracy>

8. Příloha

8.1. Tabulka četností výskytu klíčových slov

Klíčové slovo	Počet Výskytu
Evropská unie	1388
Stát	1314
Hnutí SPD	1293
Migrace	1202
Národ	1161
Lidé	1152
Svoboda	553*
ČSSD	528
Islám	411
Občané	392
Ano 2011	369
Demokracie	349*
Vlastenectví	306
Rodina	292
Kultura	276
Neziskovky	206
Piráti	199
Terorismus	194
Elity	179
Neomarxisté	157
ČT	155
KSČM	154
Sluníčkáři	151
KDU-ČSL	146
Spravedlnost	105
Média	104
Bezpečí	60
Globalisté	59
Stan	57
Civilizace	40
Morálka	40
TOP09	11

*Číslo očištěno o výskyty slova ve spojení „Svoboda a přímá demokracie“.